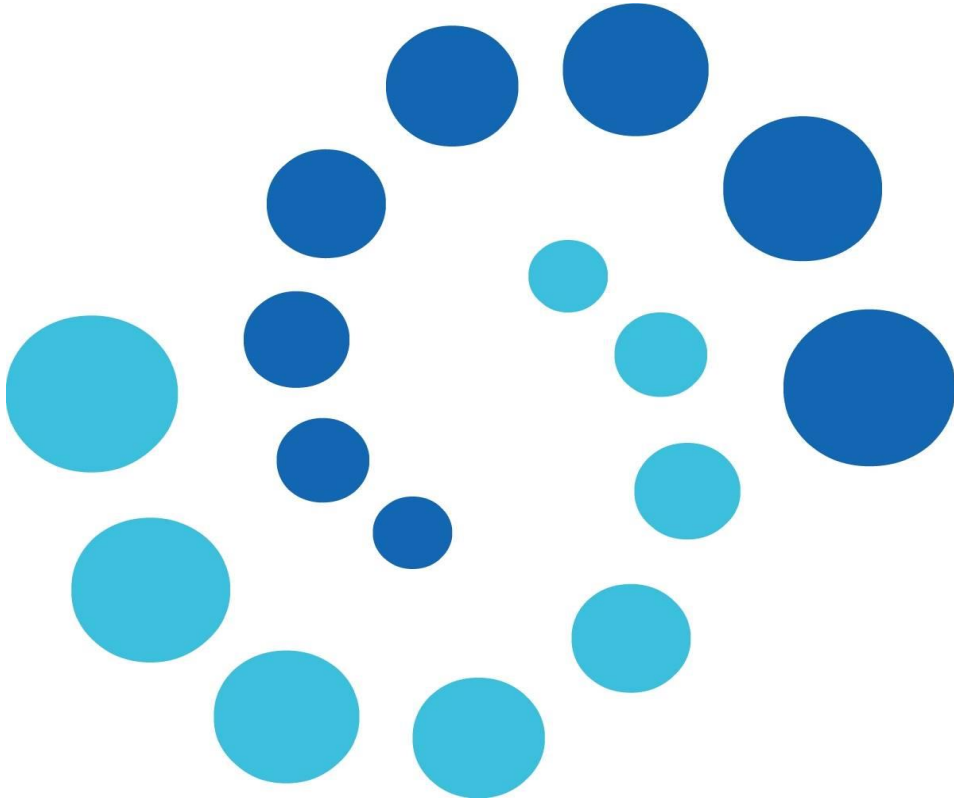

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi

The Journal of Limitless Education and Research

*Temmuz 2018
Cilt 3, Sayı 2*

*July 2018
Volume 3, Issue 2*

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi

Temmuz 2018, Cilt 3, Sayı 2

The Journal of Limitless Education and Research

July 2018, Volume 3, Issue 2

Sahibi

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Owner

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Editör

Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Editor in Chief

Assoc. Prof. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Editör Kurulu

Prof. Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI
Doç. Dr. Gülden TÜM
Doç. Dr. Özlem BAŞ
Doç. Dr. Tanju DEVECİ
Dr. Aysun Nüket ELÇİ
Dr. Ayşegül TURAL
Dr. Beyhan CAN
Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI
Dr. Bilge SULAK AKYÜZ
Dr. Burçin GÖKKURT
Dr. Gülsün ŞAHAN
Dr. Menekşe ESKİCİ
Dr. Oğuzhan KURU
Dr. Seçil KARTOPU
Dr. Sema SULAK
Dr. Serpil ÖZDEMİR
Dr. Süleyman Erkam SULAK
Dr. Yasemin KUŞDEMİR

Editorial Board

Prof. Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI
Assoc. Prof. Dr. Gülden TÜM
Assoc. Prof. Dr. Özlem BAŞ
Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ
Dr. Aysun Nüket ELÇİ
Dr. Ayşegül TURAL
Dr. Beyhan CAN
Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI
Dr. Bilge SULAK AKYÜZ
Dr. Burçin GÖKKURT
Dr. Gülsün ŞAHAN
Dr. Menekşe ESKİCİ
Dr. Oğuzhan KURU
Dr. Seçil KARTOPU
Dr. Sema SULAK
Dr. Serpil ÖZDEMİR
Dr. Süleyman Erkam SULAK
Dr. Yasemin KUŞDEMİR

Dil Uzmanı

Dr. Serpil ÖZDEMİR
Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI

Philologist

Dr. Serpil ÖZDEMİR
Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI

Yabancı Dil Sorumlusu

Dr. Bilge SULAK AKYÜZ
Doç. Dr. Tanju DEVECİ

Foreign Language Specialist

Dr. Bilge SULAK AKYÜZ
Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ

İletişim

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği
74100 BARTIN - TÜRKİYE
e-posta: editor@sead.com.tr

Contact

Limitless Education and Research Association
74100 BARTIN - TURKEY
e-mail: editor@sead.com.tr

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi (SEAD), yılda üç kez yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir.

Journal of Limitless Education and Research (J-LERA) is an international refereed journal published three times a year.

Yazıların sorumluluğu, yazarlarına aittir.

The responsibility lies with the authors of papers.

İNDEKSLER

Kapak: Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 3, Sayı 2

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 3, Issue 2

Yayın Danışma Kurulu (Editorial Advisory Board)

Prof. Dr. Ahmet ATAÇ, Celal Bayar University, Turkey

Prof. Dr. Ahmet KIRKILIÇ, Atatürk University, Turkey

Prof. Dr. Ahmet SABAN, Necmettin Erbakan University, Turkey

Prof. Dr. Ali Murat GÜLER, Middle East Technical University, Turkey

Prof. Dr. Ali Ulvi YILMAZER, Ankara University, Turkey

Prof. Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU, Adnan Menderes University, Turkey

Prof. Dr. Ayfer KOCABAŞ, Dokuz Eylül University, Turkey

Prof. Dr. Cemal YILDIZ, Botschaft der Republik Türkei Botschaftsrat für Bildungswesen, Germany

Prof. Dr. Christine SUNİTİ BHAT, Ohio University, ABD

Prof. Dr. Emine KOLAÇ, Anadolu University, Turkey

Prof. Dr. Erkut KONTER, Dokuz Eylül University, Turkey

Prof. Dr. Ersin KIVRAK, Afyon Kocatepe University, Turkey

Prof. Dr. Esra BUKOVA GÜZEL, Dokuz Eylül University, Turkey

Prof. Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI, Pamukkale University, Turkey

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara University, Turkey

Prof. Dr. Hakan Şevki AYYACI, Karadeniz Teknik University, Turkey

Prof. Dr. Hüseyin KIRAN, Pamukkale University, Turkey

Prof. Dr. Muhsine BÖREKÇİ, Atatürk University, Turkey

Prof. Dr. Mustafa ERGÜN, Afyon Kocatepe University, Turkey

Prof. Dr. Mustafa Murat İNCEOĞLU, Ege University, Turkey

Prof. Dr. Mustafa Sami TOPÇU, Yıldız Teknik University, Turkey

Prof. Dr. Mustafa Volkan ÇOŞKUN, Muğla Sıtkı Koçman University, Turkey

Prof. Dr. Nurettin ŞAHİN, Muğla Sıtkı Koçman University, Turkey

Prof. Dr. Perihan YALÇIN, Gazi University, Turkey

Prof. Dr. Peter MATHER, Ohio University, ABD

Prof. Dr. Salih ÇEPNİ, Uludağ University, Turkey

Prof. Dr. Selma YEL, Gazi University, Turkey

Prof. Dr. Songül ALTINIŞIK, TODAİE, Turkey

Assoc. Prof. Dr. Abdullah ŞAHİN, Çanakkale Onsekiz Mart University, Turkey

Assoc. Prof. Dr. Ali MEYDAN, Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Turkey

Assoc. Prof. Dr. Ayşe Derya IŞIK, Bartın University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Berna Cantürk GÜNHAN, Dokuz Eylül University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Çiğdem KILIÇ, Abant İzzet Baysal University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Demet GİRGIN, Balıkesir University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Duygu UÇGUN, Ömer Halis Demir University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Elza SEMEDOVA, Khazar Universty, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Esin Yağmur ŞAHİN, Çanakkale Onsekiz Mart University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Fulya ÜNAL TOPÇUOĞLU, Dumlupınar University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Gizem SAYGILI, Süleyman Demirel University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Gülden TÜM, Çukurova University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Güliz AYDIN, Muğla Sıtkı Koçman University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Hakan UŞAKLI, Sinop University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Hüseyin ANILAN, Eskişehir Osmangazi University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. İbrahim COŞKUN, Trakya University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Jodene GOLDENRING FINE, Michigan State University, ABD
Assoc. Prof. Dr. Kadir DEMİR, Georgia State University, ABD
Assoc. Prof. Dr. Kamil İŞERİ, Dokuz Eylül University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Nevin AKKAYA, Dokuz Eylül University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Nil DUBAN, Afyon Kocatepe University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Nuri KARASAKALOĞLU, Adnan Menderes University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Oğuzhan SEVİM, Atatürk University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Pınar GİRMEN, Eskişehir Osmangazi University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Sabri SİDEKLİ, Muğla Sıtkı Koçman University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Sevinc QASİMOVA, Bakü State University, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Sibel KAYA, Kocaeli University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Suzan CANHASİ, University of Prishtina, Kosovo
Assoc. Prof. Dr. Özlem BAŞ, Hacettepe University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ, Khalifa University of Science and Technology, United Arab Emirates
Asist. Prof. Dr. Dorea GLANCE, Northern Kentucky University, ABD
Asist. Prof. Dr. Jessica HENRY, Penn State University, ABD
Asist. Prof. Dr. Nader AYİŞH, Khalifa University of Science and Technology, United Arab Emirates

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 3, Sayı 2

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 3, Issue 2

Hakem Kurulu (Review Board)

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi

Prof. Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI, Pamukkale Üniversitesi

Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK, Bartın Üniversitesi

Doç. Dr. Gülden TÖM, Çukurova Üniversitesi

Doç. Dr. Tanju DEVECİ, Khalifa University of Science and Technology

Dr. Ayşegül TURAL, Bartın Üniversitesi

Dr. Barış ÇUKURBAŞI, Bartın Üniversitesi

Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI, Bozok Üniversitesi

Dr. Bilge SULAK AKYÜZ, Bartın Üniversitesi

Dr. Serpil ÖZDEMİR, Bartın Üniversitesi

Değerli Okuyucular,

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisinin Temmuz 2018 sayısını sunmaktan mutluluk duyuyoruz. Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği (SEAD) olarak 2016 yılından bu yana kesintisiz olarak yayınladığımız Dergimizin amacı eğitim ve araştırma alanına bilimsel katkı sağlamaktır. Bu amaçla kuramsal ve uygulamalı çalışmalarını yayınlama, bilimsel bilgileri ulusal ve uluslararası düzeye aktarma, yeni bilgiler üretilmesine ortam hazırlama sürecine öncelik verilmektedir.

Dergimizin Bilim Kurulu yurt içi ve yurt dışında görevli akademisyenlerin katkılarıyla giderek güçlenmektedir. Akademik kalitesinden ödün vermeden yayın hayatına devam edecek olan Dergimizin hazırlanmasına emeği geçen bütün editör, yazar ve hakemlere teşekkür ediyoruz.

Yılda üç sayı olarak yayınlanan Dergimiz çeşitli ulusal ve uluslararası düzeydeki indekslerde taranmaktadır. Bu sayıda eğitimle ilgili 4 bilimsel araştırmaya yer verilmiştir. Dergimiz, eğitim ve araştırma alanına yönelik makalelerin yanı sıra disiplinler arası akademik çalışmaların yer aldığı seçkin bir yayın olarak okuyucu ile buluşmaya devam edecektir.

Dergimizin eğitim alanına katkıları getirmesini diliyoruz. Saygılarımızla.

SINIRSIZ EĞİTİM VE ARAŞTIRMA DERNEĞİ

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 3, Sayı 2
The Journal of Limitless Education and Research, Volume 3, Issue 2

İÇİNDEKİLER

Makale Türü: Derleme

Firdevs GÜNEŞ

Öğretmen Yetiştirmede Beceri Yaklaşımı

Skill Approach to Teacher Education

1 - 16

Makale Türü: Araştırma

Ayşe Derya IŞIK

The Abilities of Primary Teachers to Design E-Learning Content: Sample of NEIT

Sınıf Öğretmenlerinin Elektronik Öğrenme İçeriği Hazırlama Becerilerinin Değerlendirilmesi

17 - 28

Tanju DEVECİ

Meaning in Life and Lifelong Learning: The Case of Turkish Immigrants in the United Arab Emirates

Yaşamda Anlam ve Yaşamboyu Öğrenme: Birleşik Arap Emirlikleri'nde Yaşayan Türk Göçmenler Örneği

29-57

Yeşim DUYMUŞ, Sema SULAK

Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Üzerinde Lisans Eğitimi, Cinsiyet ve Bölümün Etkisi

The Effect of Undergraduate Education, Gender and Department on Prospective Teachers' Lifelong Learning Dispositions

58-74

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi
Cilt 3, Sayı 2, 58 - 74
The Journal of Limitless Education and Research
Volume 3, Issue 2, 58 - 74

DOI: 10.29250/sead.427723

Gönderilme Tarihi: 28.05.2018

Makale Türü: Araştırma

Kabul Tarihi: 07.07.2018

Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Üzerinde Lisans Eğitimi, Cinsiyet ve Bölümün Etkisi

Yeşim DUYMUŞ, Bartın Üniversitesi, yduymus0@gmail.com

Dr. Sema SULAK, Bartın Üniversitesi, semasulak@bartin.edu.tr

Özet: Bu çalışmanın amacı öğretmen adaylarının lisans düzeyinde aldıkları eğitimin yaşam boyu öğrenme eğilimlerine etkisini incelemektir. Çalışma 2015-2016 öğretim yılında Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan son sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verisi, araştırmacı tarafından geliştirilen Lisans Eğitimi Değerlendirme Formu ve Coşkun Diker (2009) tarafından geliştirilen "Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği" ile elde edilmiştir. Lisans eğitimi, öğrenim görülen bölüm ve cinsiyetin yaşam boyu öğrenme eğilimi üzerindeki etkisi çoklu regresyon ile incelenmiştir. Araştırma sonucunda; öğretmen adaylarının lisans düzeyinde aldıkları eğitime ilişkin görüşlerinin cinsiyet ve bölüme göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Lisans eğitimi değerlendirme formundan elde edilen sonuçlara göre öğretmen adaylarının kendilerini en yeterli hissettikleri alan, anadilde iletişim iken; en yetersiz hissettikleri alan ise yabancı dilde iletişim ile finansal okuryazarlık olarak saptanmıştır. Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin orta düzeyde olduğu görülmüştür. Yaşam boyu öğrenme eğilimi en yüksek olan Türkçe öğretmenliği, en düşük olan ise Sınıf Öğretmenliği öğrencileri olarak saptanmıştır. Yaşam boyu öğrenme eğilimi üzerinde cinsiyet değişkeninin etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yaşam boyu öğrenme, yaşam boyu öğrenme eğilimi, yaşam boyu öğrenme becerileri, öğretmen yetiştirme.

The Effect of Undergraduate Education, Gender and Department on Prospective Teachers' Lifelong Learning Dispositions

Abstract: The aim of this study is to investigate the effect of prospective teachers' undergraduate education on their lifelong learning dispositions. The study was carried out on the fourth year students enrolled at Bartın University Faculty of Education in 2015-2016 academic year. The data were obtained through Undergraduate Education Evaluation Form developed by the researcher and "Lifelong Learning Dispositions Scale" developed by Diker (2009). The effect of undergraduate education, department and gender on lifelong learning dispositions was investigated through multiple regression analysis. As a result of the study, it was discovered that prospective teachers' views on their undergraduate education didn't differ with respect to their departments and gender. According to the data obtained in undergraduate education evaluation form, prospective teachers regard themselves most competent in communication in mother tongue, and they believe they are not competent enough in communication in foreign language and financial literacy. It was observed that teacher candidates had medium level lifelong learning dispositions. The students with the highest level of lifelong learning disposition were in the department of Turkish language teaching and those with the lowest level were in primary school teaching department. It was concluded that gender variable affected lifelong learning disposition.

Keywords: Lifelong learning, lifelong learning disposition, lifelong learning skills, teacher training.

Künyesi: Duymuş, Y. ve Sulak, S. (2018). Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Üzerinde Lisans Eğitimi, Cinsiyet ve Bölümün Etkisi. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 3(2), 58-74, DOI: 10.29250/sead.427723.

Bu makale İntihal.net sistemi tarafından taranmış ve orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

1. Yazar Orcid No: 0000-0001-5912-6327

2. Yazar Orcid No: 0000-0002-2849-321X

1. Giriş

Hayat boyu öğrenme kavramı MEB tarafından hazırlanan Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi'nde, "kişisel, toplumsal, sosyal ve istihdam ile ilişkili bir yaklaşımla bireyin, bilgi, beceri, ilgi ve yeterliliklerini geliştirmek amacıyla hayatı boyunca katıldığı her türlü öğrenme etkinlikleri" olarak tanımlanmıştır (MEB, 2009). Yaşam boyu öğrenme bireyin hayatı boyunca kazandığı tüm öğrenmeleri kapsamakla birlikte örgün-yaygın öğrenme, teknik eğitim ve meslek becerilerinin kazandırılmasını sağlayan kursları, iş yerinde kazanılan mesleki becerileri ve diğer bilgi ve becerilerin kazanılmasını sağlayan tüm öğrenmeleri kapsamaktadır (MEGEP, 2006).

Yaşam boyu öğrenme kavramı daha önceki eğitim kavramlarından farklı olarak bireyi merkez alan bir yaklaşımın benimsenmesi, okulun dışındaki öğrenmeye önem verilmesi, okul rolünün değiştirilerek devletin eğitimdeki etkin rolünün azaltılması, buna karşılık sosyal tarafların rollerinin güçlendirilmesi ve eğitimin kısıtlı zaman diliminde sınırlandırılmaması gerektiğini vurgulamaktadır (Güleç, Çelik & Demirhan, 2012). Bireylerin örgün eğitim sonrasında eksik ve yetersiz kaldıkları konuları sonradan tamamlayarak daha önce farkına varmadığı yetenekleri keşfetmesi olarak görülmektedir. Bilgi çağının gerektirdiği koşullara uyum sağlayarak yaşamın belli bir dönemine sıkıştırılmış eğitim ve öğrenme becerilerinin aksine, gün geçtikçe değişen koşullara uyum sağlayarak her an ve her yerde yaşam boyu süren öğrenme sürecidir (Polat ve Odabaş, 2008).

Zaman geçtikçe bilgi toplumlarında meydana gelen değişme sürecinin doğurabileceği sonuçlara karşı önceden önlem almak ve kişileri bu değişimle baş edebilecek şekilde yaşam boyu öğrenen insanlar olarak geleceğe hazırlamak için, öncelikle geleceğin öğretmenleri olacak öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenen bireyler olması gerekmektedir (Tunca vd., 2015).

1.1. Yaşam Boyu Öğrenme Becerileri

Yaşam boyu öğrenme becerilerini etkin bir şekilde gerçekleştirebilmek için bireyler öğrenmeyi öğrenme becerilerini geliştirmeli, öğrenme süreçlerine aktif bir şekilde katılmalıdır. Bireylerin kendilerini eksik hissettikleri konuları belirlemeleri ve ihtiyaçlarını gidermeleri için küçük yaştan itibaren öz denetim becerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir (Kıvrak, 2007). Temel beceriler olarak görülen girişimcilik, kariyer, liderlik, iletişim, problem çözme, eleştirel düşünme, finansal okuryazarlık, bilgi teknolojileri ve Türkçeyi doğru kullanma becerilerini bireyler yaşam boyunca değişen dünya koşullarına uyum sağlamak için kazanmak durumundadırlar (MEB, 2009).

Yetişen bireylerin sürekli yenilenen bilgiye adapte olmasının gerekliliği, öğrenmenin sadece eğitim ortamlarının içinde kalamayacağını ortaya koymaktadır. Örneğin ülkemizde uygulanan e-devlet uygulaması sebebiyle, bireyler bilgisayar kullanmayı öğrenmek durumunda kalmaktadır. Yani, öğrenme, yaşamın içinde ihtiyaçları gidermek maksadıyla kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda düşünüldüğünde eğitimin ve dolayısıyla okulun işlevi ne olmalıdır?

Okullarda öğrenilen bilgi ve becerilerin geçerlilik süresi kısalmaktadır. Eskiden bir mesleğe sahip olan birey hayatı boyunca işini sahip olduğu bilgi ile yaparken bugün aynı durum söz konusu değildir. Yani birey hayatı boyunca yeni bilgi ve beceri kazanmaya ihtiyaç duymaktadır. Eğitim sisteminin bireylerin yaşamları boyunca değişen dünyaya uyum sağlayabilecekleri ve bireylere yaşam boyu öğrenme becerilerini kazandıracak şekilde yeniden yapılandırılması gerekmektedir (Demiray & Karadeniz, 2008).

Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünce uygulanan hayat boyu öğrenme programları ile bireylerin bilgi, beceri ve yeterliliklerini geliştirmelerinin yaşam boyu süreceği düşüncesi vurgulanmıştır (MEB, 2009). Bu raporda hayat boyu öğrenme programında verilecek öncelikler arasında eğitim kurumlarının nicelik ve nitelik bakımından iyileştirilmesi gerektiğinden bahsedilmektedir. Bir diğer öncelik olarak öğretim programlarının değişen ihtiyaçlar doğrultusunda sürekli güncellenmesi başlığına yer verilerek öğrenen merkezli eğitim sisteminden bahsedilmektedir. Bu çalışmada, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin belirlenmesine çalışılarak öğretmen yetiştirme programları ve yaşam boyu öğrenme ilişkisine dikkat çekilmek istenmiştir.

Öğretmen yetiştirme programları genellikle, %50 alan bilgisi ve becerilerini, %30 öğretmenlik meslek bilgisi ve becerilerini, %20 genel kültür derslerini içermektedir. 2006-2007 akademik yılından itibaren uygulamaya giren öğretmen yetiştirme programlarında genel kültür derslerinin oranları artırılmıştır. Bu değişikliğin amacı, üniversite düzeyinde yetiştirilen öğretmen adayına aydın bir kişide bulunması gereken entelektüel donanımı kazandırmaktır. Belli düzeyde genel kültüre ve bilişim teknolojisine ilişkin bilgi ve becerilere sahip olan, bilimsel araştırma yapabilen ve yapılan araştırmalardan yararlanabilen, çok yönlü bir öğretmen adayı, çağdaş eğitimin gereklerini yerine getirmede daha başarılı olacaktır. Öğretmenin bu niteliği, yetiştirdiği öğrencilerin geleceğe hazırlanmasında olumlu yansımalar sağlayacaktır (YÖK, 2006). Öğretmen yetiştirme programlarının belirlenen amaçları karşılayıp karşılamadığını belirlemek de önemli bir konudur. Bu çalışmada öğretmen adaylarının lisans düzeyinde aldıkları eğitimin yaşam boyu öğrenme bağlamında değerlendirmesi gerekli görülerek çalışma konusu yapılmıştır.

1.2. Amaç

Öğretmen adaylarının lisans düzeyinde aldıkları eğitimin yaşam boyu öğrenmeye katkısına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri üzerindeki etkisinin incelenmesidir.

1.3. Problem Cümlesi

Öğretmen adaylarının lisans düzeyinde aldıkları eğitime ilişkin görüşleri cinsiyet ve bölüme göre anlamlı farklar göstermekte midir; lisans eğitimi, lisans eğitiminin kazandırdığı temel beceriler, cinsiyet ve bölüm yaşam boyu öğrenme eğilimleri üzerinde etkili midir?

Çalışmaya ait alt problemler şu şekildedir:

1-Öğretmen adaylarının lisans düzeyinde aldıkları eğitime ilişkin görüşleri cinsiyet ve bölüme göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

2- Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri üzerinde, lisans düzeyinde alınan eğitim, lisans eğitiminin kazandırdığı temel beceriler, cinsiyet ve bölüm etkili midir?

1.4. İlgili Araştırmalar

Konu ile ilgili yapılan araştırmalar, yaşam boyu öğrenme ve öğretmenlik eğitim programları başlığında ele alınmıştır. Yaşam boyu öğrenme ile ilgili araştırmalar bağlamında incelendiğinde; Şahin, Akbaşı ve Yanpar Yelken (2010) tarafından geliştirilen Yaşam Boyu Öğrenme İçin Kilit Anahtar Yeterlilikleri Ölçeği ile yapılan araştırmada öğretmen adaylarının anadilde iletişim yeterliliklerinin yüksek fakat yabancı dildeki iletişim yeterliliklerinse düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Diker Coşkun (2012) tarafından Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerini Belirleme Ölçeği'nden elde edilen bulgulara göre üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin düşük olduğu görülmüş ve öğrenim görülen üniversite, bölüm ve sınıf düzeyine göre yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. İzci ve Koç (2012) tarafından öğretmen adayları ile yapılan çalışmada Sınıf, Matematik, Türkçe öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşleri arasında, anlamlı farka ulaşılmıştır ve Türkçe bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gencel (2013) tarafında yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeği kullanılarak yapılan araştırma sonucunda; öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterliliklerine yönelik algılarında cinsiyet, bölüm açısından anlamlı olarak fark olduğu; öğretmen adaylarının yeterliliklerini en fazla gördükleri alanın ana dilde iletişim en az yeterlilik hissettikleri alanların ise yabancı dilde iletişim ile sosyal vatandaşlık ile ilgili yeterlilikler olduğu belirlenmiştir.

Kılıç (2014) tarafından öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye yönelik algılarını incelemek üzere yapılan çalışma sonucunda öğrencilerin yaşam boyu öğrenmeye bakış açıları orta düzeyde bulunmuştur. Karakuş (2013) tarafından yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile ilgili yapılan araştırma sonucunda öğrencilerin yaşam boyu öğrenme yeterliklerinin iyi seviyede olduğu, yabancı dilde iletişim yeterliğinin ortalamanın altında, düşük seviyelerde kaldığı görülmüştür. Tunca, Şahin ve Aydın (2015) tarafından Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerini Belirleme Ölçeği'nden elde edilen verilerle yapılan araştırma sonucuna göre öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Ayaz (2016) Mardin il merkezinde görev yapan 1483 öğretmenin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini bazı değişkenlere göre incelemiş ve araştırma sonucunda öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme düzeylerinin yüksek düzeyde olduğunu belirlemiştir.

Öğretmenlik eğitim programları ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde; Taşkın ve Hacıömeroğlu (2010) tarafından öğretmen adaylarının meslek bilgisi derslerine yönelik bakış açılarının ortaya konmasının amaçlandığı bir araştırma yapılmıştır ve öğrencilerin çoğu, meslek bilgisi derslerinin mesleki gelişimlerini olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Ayan (2011) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adayları öğretmenlik meslek bilgilerini yeterli bulmamaktadırlar ve bunun nedenini öğretmenlik uygulamasının süre ve içerik olarak yetersiz olmasına bağlamaktadırlar. Kara (2012) tarafından öğretmen eğitimi programında yer alan öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin öğrenme ve öğretme sürecine yönelik yeterlikleri kazandırması yönünden değerlendirme amacıyla bir araştırma yapılmıştır. Araştırma sonunda öğretmenlik meslek bilgisinin uygulama dersleri aracılığıyla edinildiği ve alan bilgisi derslerinin daha önemli olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan araştırmalarda, öğretmen eğitim programları ile yaşam boyu öğrenme ilişkisine değinen araştırmaların az olduğu görülmüştür.

2. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma, öğretmen adaylarının aldıkları eğitimin yaşam boyu öğrenmeye katkısına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi bakımından tarama araştırmasıdır.

2.1. Çalışma Grubu

Bu araştırmada, Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2015-2016 akademik yılında öğrenim görmekte olan üniversite öğrencileri ile çalışılmıştır. Eğitim Fakültesinde hâlihazırda 4. sınıf öğrencisi olan Fen Bilgisi Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinde okuyan toplam 104 öğrenci çalışma grubunu

oluşturmaktadır. Öğrencilerin %23'ü Sosyal Bilgiler, %16'sı Sınıf, %27'si Matematik, %15'i Fen Bilgisi ve 18'i Türkçe Öğretmenliğinde öğrenim görmektedir ve araştırmaya katılan 104 öğrencinin %65'i kız, %35'i erkek öğrenciden oluşmaktadır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak Lisans Eğitimi Değerlendirme Formu (LEDF) ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği (YBÖEÖ) kullanılmıştır. LEDF, üniversite öğrencilerinin lisans düzeyinde aldıkları eğitime ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Ölçme aracı, üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğretmen adaylarının lisans düzeyindeki aldıkları eğitimle ilgili görüşlerinin belirlenmesi amacıyla "1- hiç, 2- biraz, 3- çok" olmak üzere 3'lü likert tipinde altı maddeye yer verilmiştir. İkinci bölümde, lisans eğitiminde alınan dersler araştırmacı tarafından "alan, meslek bilgisi, genel kültür ve uygulama" olarak dört gruba ayrılmıştır ve "1: en az katkı sağlayan, 4: en çok katkı sağlayan" aralığında sıralamaları istenmiştir. Anketin üçüncü bölümünde ise öğrencilerin üniversitede aldıkları eğitimin temel becerilerden ana dilde iletişim, yabancı dil, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, eleştirel düşünme, kariyer, liderlik, finansal okuryazarlık, Türkçeyi doğru kullanma, problem çözme olmak üzere on beceriye katkısıyla ilgili "1- hiç, 2- biraz, 3- çok" olmak üzere 3'lü likert tipinde sorulara yer verilmiştir. Ölçme aracının kapsam geçerliliğini belirlemek amacıyla uzman görüşü alınmıştır. Ölçek maddelerinin Türkçe dil anlatım özellikleri ve ölçülmek istenen amaca uygunluğu ile ilgili alınan görüşler araştırmacı tarafından incelenmiştir ve ölçekte redaksiyon yapılmıştır. Ölçme aracının güvenilirliğini belirlemek için hesaplanan iç-tutarlılık katsayısı 0.71 bulunmuştur.

Coşkun Diker (2009) tarafından geliştirilen "Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği" kullanılmadan önce gerekli izin alınmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmış ve .89 bulunmuştur.

Veri toplama araçları, 2015-2016 öğretim yılı II. yarısında Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesinde eğitim gören 104 son sınıf öğrencisine ilgili Dekanlıktan izinler alınarak uygulanmıştır. Veri toplama araçları araştırmacı tarafından sınıf ortamında öğrencilere uygulanmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Ölçme araçlarından elde edilen puanları tanımlamak amacıyla betimsel istatistiklere, Lisans Eğitimi Değerlendirme Formu'ndan alınan puanların bölüm ve cinsiyet değişkenlerine

göre farklılığını test etmek amacıyla iki yönlü varyans analizi ve ki-kare analizi yapılmıştır. YBÖEÖ'nden elde edilen puanlar üzerinde lisans eğitime ilişkin düşünceler, bölüm ve cinsiyet değişkenlerinin etkisini incelemek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

3. Bulgular ve Yorum

Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği'nden elde edilen puanlara ait betimsel istatistikler bölüme göre Tablo 1' de sunulmuştur.

Tablo 1
Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeğine Ait Betimsel İstatistikler

	Bölüm	Min	Maks	$\bar{X}$	S _x
Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	2,74	5,44	3,80	,74
	Sınıf Öğretmenliği	2,44	4,74	3,33	,44
	Matematik Öğretmenliği	2,30	5,22	3,66	,72
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	3,00	5,26	3,89	,74
	Türkçe Öğretmenliği	2,89	5,74	4,10	,86

Tablo 1' de verilen betimsel istatistiklere bakıldığında yaşam boyu öğrenme eğiliminin Türkçe öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerde en yüksek, Sınıf Öğretmenliği bölümü öğrencilerinde ise diğer bölümlere göre daha düşük olduğu görülmektedir.

Lisans Eğitimi Değerlendirme Formunda (LEDF) yer alan derslere ilişkin görüşlerden elde edilen betimsel istatistikler Tablo 2' de sunulmuştur.

Tablo 2
Lisans Eğitimine İlişkin Görüşlere Ait Betimsel İstatistikler

Bölüm	Min	Max	$\bar{X}$	S _x
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	1	3	2,11	,44
Sınıf Öğretmenliği	1	3	2,07	,36
Matematik Öğretmenliği	1	3	2,20	,36
Fen Bilgisi Öğretmenliği	1	3	2,19	,37
Türkçe Öğretmenliği	2	3	2,27	,47

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmen adaylarının lisans eğitimlerine ilişkin görüşlerinin "biraz" kategorisinde olduğu görülmektedir. Öğretmen adayları, lisans düzeyinde aldıkları eğitimin onları hayata hazırlama, kişisel gelişimlerine katkı sağlama, farklı alanlarda kendilerini geliştirme imkânı bakımından kısmen katkı sağladığını düşünmektedir.

LEDF'nin ikinci bölümünde ders gruplarının önem sırasına ilişkin sonuçlar incelenmiştir. Katılımcıların ders gruplarına verdikleri önem alan dersleri, meslek bilgisi dersleri, uygulamalı dersler ve genel kültür dersleri olarak sıralanmıştır. Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin önem

sırasındaki ilk ders uygulamalı dersler, Matematik öğretmenliği öğrencilerinin meslek bilgisi dersleri, Fen bilgisi öğretmenliği öğrencilerinin alan dersleri, Türkçe öğretmenliği öğrencilerinin meslek bilgisi ve Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin alan dersleridir. LEDF'nin üçüncü bölümünde, lisans eğitiminin temel becerilere katkısına ilişkin görüşler alınmıştır. Elde edilen sonuçlara göre temel beceriler arasından yabancı dil ve finansal okuryazarlık becerisinin hiç düzeyinde olduğu, anadilde iletişimin çok düzeyinde ve diğer becerilerinse biraz düzeyinde olduğu görülmektedir. Temel becerilere ilişkin görüşlerin bölüme göre yapılan incelemesinde; girişimcilik, kariyer, liderlik, dijital teknolojileri kullanma, Türkçeyi doğru kullanma ile ilgili görüşlerin bütün bölümlerde kısmen düzeyinde olduğu; anadilde iletişim ile ilgili görüşlerin Sosyal Bilgiler, Sınıf, Matematik ve Türkçe Öğretmenliği öğrencileri için çok düzeyinde, Fen Bilgisi Öğretmenliği öğrencileri için kısmen düzeyinde olduğu, problem çözme becerisinin Matematik Öğretmenliği öğrencilerinde çok düzeyinde diğer tüm bölümlerde kısmen düzeyinde olduğu, eleştirel düşünme ile ilgili görüşlerin Sınıf ve Matematik öğretmenliğinde çok düzeyinde diğer bölümlerde ise kısmen düzeyinde olduğu görülmektedir.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmen adaylarının lisans düzeyinde aldıkları eğitime ilişkin görüşlerinden elde edilen puanların cinsiyet ve bölüme göre farklılığını test etmek amacıyla iki yönlü varyans analizi yapılmıştır. Varyans analizinin varsayımlarından normal dağılımın gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemek amacıyla Kolmogorov Smirnov testi yapılmıştır ve dağılımın normal olduğu görülmüştür [$p>0.05$]. Varyansların homojenliğini kontrol etmek amacıyla Levene testi yapılmıştır ve varyansların homojen olduğu sonucuna varılmıştır [$F_{9;94} = 1,095; p>0.05$]. İki yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

Lisans Eğitimine İlişkin Görüşlerin Cinsiyet ve Bölüme Göre Farklılığını Test Eden İki Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Kaynak	Kareler Toplamı	Kare Ortalaması	sd	F	P
Model	1,134	0,126	9	0,746	0,666
Artık	344,203	344,203	1	2036,072	0,00
Cinsiyet	0,142	0,142	1	0,843	0,361
Bölüm	0,487	0,122	4	0,720	0,580
Cinsiyet*bölüm	0,435	0,109	4	0,643	0,633
Hata	15,891	0,169	94		
Toplam	507,417		104		

Tablo 3 incelendiğinde öğretmen adaylarının lisans düzeyinde aldıkları eğitime ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre [$F_1=0,843$; $p>0.05$], bölüme göre [$F_4=0,720$; $p>0,05$] ve cinsiyet ile bölümün etkileşimine göre [$F_4=0,109$; $p>0,05$] anlamlı farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin lisans düzeyinde aldıkları eğitim ile ilgili düşünceleri cinsiyet ve bölüm değişkenlerine göre değişmemektedir.

Öğretmen adaylarının lisans düzeyinde aldıkları ders gruplarının en önemliden en önemsiz doğru sıralama sonuçlarının cinsiyet ve bölüme göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Ders gruplarını birinci sırada alan, ikinci sırada meslek, üçüncü sırada uygulama ve dördüncü sırada genel kültür olarak gösteren katılımcıların sıralamalarının cinsiyet ve bölüme göre farklılık gösterip göstermediği ki-kare analizi ile incelenmiştir. Ders gruplarına ait sıralamaların cinsiyete göre [$X_{19}=15,609$; $p>0.05$] anlamlı farklılık göstermediği; bölüme göre [$X_{76}=114,346$; $p<0.05$] anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının lisans düzeyinde aldıkları eğitim temel becerilere katkısına ilişkin görüşlerinden elde edilen puanların cinsiyet ve bölüme göre farklılığını test etmek amacıyla iki yönlü varyans analizi yapılmıştır. Varyans analizinin varsayımlarından normal dağılımın gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemek amacıyla Kolmogrov Smirnov testi yapılmıştır ve dağılımın normal olduğu görülmüştür [$p>0,05$]. Varyansların homojenliğini kontrol etmek amacıyla Levene testi yapılmıştır ve varyansların homojen olduğu sonucuna varılmıştır [$F_{9,94}=0,957$; $p>0.05$]. İki yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

Lisans Eğitiminin Temel Becerilere Katkısına İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet ve Bölüme Göre Farklılığını Test Eden İki Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kare Ortalaması	F	Sig.
Doğrulan Model	1,385 ^a	9	,154	1,119	,358
Atık	337,655	1	337,655	2453,980	,000
Cinsiyet	,175	1	,175	1,269	,263
Bölüm	,114	4	,029	,207	,934
Cinsiyet * Bölüm	1,150	4	,288	2,090	,088
Hata	12,934	94	,138		
Toplam	493,770	104			

Tablo 4'te görüldüğü üzere öğretmen adaylarının lisans düzeyinde aldıkları derslerin temel becerilerine katkılarında ilişkin görüşlerin cinsiyete göre [$F_1=1,269$; $p>0.05$], bölüme göre [$F_4=0,207$; $p>0,05$] ve cinsiyet ile bölümün etkileşimine göre [$F_4=2,090$; $p>0,05$] anlamlı farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır.

3.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

“Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri üzerinde, lisans düzeyinde alınan eğitim, lisans eğitiminin kazandırdığı temel beceriler, cinsiyet ve bölüm etkili midir?” şeklinde ifade edilen problem cümlesine cevap aramak amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Öğretmen adaylarının cinsiyet, bölüm, lisans eğitimine ve temel becerilere ilişkin görüşlerinin yaşam boyu öğrenme eğilimini ne derece yordadığı incelenmiştir. Çoklu regresyon analizine geçmeden önce, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenle ilişkisi hesaplanmıştır ve elde edilen sonuçlar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5

Bağımsız Değişkenler ile Bağımlı Değişken Arasındaki İlişki Katsayıları

	Temel Beceriler	Lisans Eğitimi	Bölüm	Cinsiyet	Yaşam boyu öğrenme eğilimi
Yaşam boyu öğrenme eğilimi	0,12*	0,14*	0,19*	0,21*	1
Cinsiyet	0,09	0,12	0,03	1	
Bölüm	0,04	0,15	1		
Lisans Eğitimi	0,62	1			
Temel Beceriler	1				

p:0.05

Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenle korelasyonlarının manidar olması ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin yüksek olmaması, Büyüköztürk’ün (2006) de belirttiği gibi 0.80’den daha yüksek olmaması, bağımsız değişkenlerin regresyon analize alınabileceğinin göstergesidir. Elde edilen sonuçlar bağımsız değişkenlerin analize alınabileceğini ortaya koymuştur. Çoklu regresyon sonucunda elde edilen modele ait istatistikler Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6

Değişkenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerini Yordama Düzeyi

Model	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Std Hata Tahmini
1	,301 ^a	,091	,054	,726

a. Sabit: temel beceri, bölüm, cinsiyet, eğitimle ilgili düşünce

b. Bağımlı değişken: yaşam boyu öğrenme eğilimleri toplamı

Doğrusal çoklu regresyon uygulanarak yaşam boyu öğrenme eğilimlerini; cinsiyet, bölüm, temel beceri ve lisans eğitimi ilgili düşünce değişkenlerinin ne ölçüde yordadığı belirlenmiş ve bu işlemin sonucunda R=.301, R²=.091 olarak bulunmuştur. Cinsiyet, bölüm, temel beceriler, lisans düzeyinde görülen eğitimle ilgili düşünce değişkenleri; yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin %9’unu açıklamaktır. Oluşturulan regresyon modelinin anlamlı olup olmadığını gösteren ANOVA testi Tablo 7’ de gösterilmiştir.

Tablo 7

Modeldeki Bağımlı Değişken ile Bağımsız Değişkenin Anlamlılık Düzeyini Gösteren Anova Tablosu

Model	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	Sig.
Regresyon	5,198	4	1,300	2,465	,049 ^b
Atık	52,188	99	,527		
Toplam	57,387	103			

a. Bağımlı Değişken: yaşam boyu öğrenme eğilimi

b. Sabit: temel beceriler, bölüm, cinsiyet, derslerle ilgili düşünceler

Tablo 7'ye bakıldığında oluşturulan modelde yordayan değişken olan cinsiyet, bölüm, temel beceriler, derslerle ilgili düşünceler ile yordanan değişken yani yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,5$). Yaşam boyu öğrenme düzeyinin yordanmasına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8

Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Üzerinde Etkili Olan Faktörlerin Regresyon Analizi Sonuçları

Yordayıcı Değişken	B	Standart Hata	β	t	p
Sabit	2,598	,483		5,373	,000
Cinsiyet	,307	,151	,197	2,036	,044*
Bölüm	,094	,052	,178	1,830	,070
Lisans Eğitimi	,084	,229	,046	,368	,714
Temel Beceri	,132	,247	,066	,535	,594

$R=0.30$ $R^2=0,09$ $F=2,466$ $p < 0.05$

(Yaşam boyu öğrenme = $2,60 + 0,307 * \text{cinsiyet} + 0,94 * \text{bölüm} + 0,84 * \text{derslerle ilgili düşünce} + 0,132 * \text{temel beceri}$)

Tablo 8'de sunulan bilgiler, regresyon denkleminin yanı sıra hangi değişkenlerin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ve bu değişkenlerin katsayılarını vermektedir. Belirli katsayısı 2,598 olarak hesaplanmıştır. Tabloda bölümün, temel becerilerin, derslerle ilgili düşüncelerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı; cinsiyetin ise etkili olduğu görülmüştür. Modelde cinsiyet değişkeninde 1 birimlik artışın, yaşam boyu öğrenme eğilimi üzerindeki etkisinin 0,307 birim olduğu görülmüştür.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırma verilerinden elde edilen betimsel istatistiklere bakıldığında yaşam boyu öğrenme eğilimleri en yüksek olan bölüm Türkçe öğretmenliği, en düşük olan ise Sınıf Öğretmenliği öğrencileri olarak tespit edilmiştir. Genel olarak öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri orta düzeyde görülmüştür. Bu sonuç, Coşkun Diker (2009) ve Tunca, Şahin ve Aydın'ın (2015) araştırma sonuçları ile örtüşmektedir. Lisans eğitiminde alınan derslerin en önemliden en önemsiz doğru sıralaması alan dersleri, meslek bilgisi dersleri, uygulamalı dersler ve genel kültür dersleri olarak belirlenmiştir. Taşkın ve Hacıömeroğlu (2010) ve Kara'nın (2012) araştırma

sonuçlarında da benzer bir durum gözlenmiştir. Öğretmen adayları alan ve meslek bilgisi derslerini daha önemli görmektedirler. Bu durumun sebebi daha detaylı araştırmalarla incelenebilir. Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin önem sırasındaki ilk ders uygulamalı dersler, Matematik öğretmenliği öğrencilerinin meslek bilgisi dersleri, Fen bilgisi öğretmenliği öğrencilerinin alan dersleri, Türkçe öğretmenliği öğrencilerinin ise meslek bilgisi dersleri olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmada öğretmen adaylarının kendilerini en yeterli hissettikleri alan, anadilde iletişim iken en yetersiz hissettikleri alanlar ise yabancı dilde iletişim ile finansal okuryazarlık olarak saptanmıştır. Yabancı dilde iletişim becerisindeki yetersizlik sonucu Gencil (2013), Karakuş'un (2013) yaptığı araştırmalarda da elde edilmiştir. Genel olarak lisans düzeyinde yabancı dil öğretimine ilişkin becerilerin geliştirilmesi gerektiği sonucuna varılabilir. Türkçe öğretmenliğinde anadilde iletişimin sınıf öğretmenliğinden düşük bulunması farklı bir sonuç olarak göze çarpmıştır. Matematik öğretmenliğinin bölüm özellikleri itibarıyla lisans düzeyinde aldıkları derslerin finansal okuryazarlık becerilerine katkı sağlaması beklenirken hiç düzeyinde görüş alınması dikkat çeken bir diğer bulgu olarak görülmüştür.

Öğretmen adaylarının lisans düzeyinde aldıkları eğitime ilişkin ve lisans eğitiminin kazandırdığı temel becerilere ilişkin görüşlerinin cinsiyet ve bölüme göre anlamlı bir farklılığı göstermediği bulunmuştur. Lisans düzeyinde alınan ders gruplarının önem sıralamasına ilişkin sonuçların cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği; bölüme göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri üzerinde, lisans düzeyinde aldıkları eğitim ve bu eğitimin temel becerilere katkısını, cinsiyet ve bölümün etkisini bulmak için çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre bölümün, temel becerilerin, lisans eğitimi ile ilgili düşüncelerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Fakat cinsiyet değişkeninin yaşam boyu öğrenme eğilimleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu görülmüştür.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme düzeylerini geliştirecek uygulamalara ve ileride yapılacak araştırmalara yönelik şu öneriler sunulmuştur:

1. Lisans düzeyinde alınan ders gruplarının önem sıralamasında genel kültür derslerinin en son sırada yer alması, bu ders içeriklerinin yükseköğretim programında yer alıp almaması ile ilgili farklı araştırmaları gerektirebilir. Öğretmenlerin neden genel kültür derslerini önemsemedikleri ile ilgili daha derinlemesine araştırmalar yapılması önerilebilir.

2. Lisans düzeyinde kazanılan temel becerilerle ilgili elde edilen sonuçlar doğrultusunda temel becerilerin kısmen düzeyinde kazanıldığı görülmüştür. Eğitim programlarında bu becerilerin geliştirilmesine yönelik düzenlemeler yapılması önerilmektedir. Özellikle yabancı dilde iletişim becerisini kazanma bakımından öğretmen adaylarının yetersiz görüş bildirmesinden dolayı, lisans düzeyinde yabancı dil derslerinin seçmeli ders olarak sayısının artırılması veya Sürekli Eğitim Merkezi tarafından zenginleştirilmiş içerikli yabancı dil kurslarının açılması önerilebilir. Temel becerilerin geliştirilmesi amacıyla kütüphane, internet olanaklarının iyileştirilmesi ve kişisel gelişimi artırıcı faaliyetlere (kurs, seminer vb) yer verilmesi önerilmektedir.

3. Yaşam boyu öğrenme eğilimlerinden elde edilen puanların düşük olması, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme kavramına duyarlıklarının yeterli olmadığı düşüncesini de ortaya koymaktadır. Bu amaçla, özellikle seçmeli derslerin arasında yaşam boyu öğrenme ile ilgili konulara veya doğrudan yaşam boyu öğrenmede anahtar yeterlikler olarak belirlenen alanlara ilişkin derslere yer verilmelidir. Öğretmen adaylarına kendilerini meslekleri ile ilgili geliştirmenin yanında yaşam boyu öğrenme becerilerini de geliştirmeleri gerektiği, ileriki hayatlarında gelişen ve değişen dünya koşullarına uyum sağlamak için yaşam boyu öğrenmeye aktif olarak katılmalarının gerektiği bilinci kazandırılmalıdır.

4. Bu araştırmada yaşam boyu öğrenme eğilimleri üzerinde etkili olan faktörlerin incelenmesi Bartın ili ile sınırlandırılmıştır, farklı bölgelerde bu araştırmanın tekrarlanması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Ayan, M. (2011). Eğitim Fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği Programlarının Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerini Kazandırma Düzeyi. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ayaz, C. (2016). Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Bütün Kuş, B. (2005). Öğretmenlerin Bilgisayar Öz Yeterlik İnançları ve Bilgisayar Destekli Öğretime Yönelik Tutumları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Coşkun Diker, Y. (2009) Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Becerilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Coşkun, Y. D. ve Demirel, M. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 42, 108-120.
- Demiray, R. ve Karadeniz Ş. (2008). İlköğretimde Yaşam Boyu Öğrenme İçin Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin Geliştirilmesi. Cypriot Journal of Educational Sciences, 2 (6), 89-119.
- Gencil, İ. E. (2013). Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Yeterliklerine Yönelik Algıları Eğitim ve Bilim, 38 (170), 237- 252.
- Güleç, İ., Çelik, S. ve Demirhan, B. (2012) Yaşam Boyu Öğrenme Nedir? Kavram ve Kapsamı Üzerine Bir Değerlendirme. Sakarya University Journal Of Education, 2 (3), 34-48.
- İzci, E. ve Koç, S. (2012). Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenmeye İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5 (9), 101-114.
- Kara, D. (2012). Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerinin Öğretmen Adaylarına Öğrenme Ve Öğretme Sürecine İlişkin Yeterlikleri Kazandırması Yönünden Değerlendirilmesi. Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Karakuş, C. (2013). Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlikleri. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 2 (3), 26-35.
- Kılıç, Ç. (2014). Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenmeye Yönelik Algıları. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 3 (4), 79-87.
- Kıvrak, E. (2007). Avrupa Birliği Ve Türkiye’de Yaşamboyu Öğrenme Politikaları ve İstihdam İlişkinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- MEB (2006). MEGEP, Türkiye’nin Başarısı İçin İtici Güç: Hayat Boyu Öğrenme Politika Belgesi.
- MEB. (2009). Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi-Yüksek Planlama Kurulu. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Polat, C. ve Odabaş, H. (2008). Bilgi Toplumunda Yaşam Boyu Öğrenmenin Anahtarı: Bilgi Okuryazarlığı. Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. <http://acikarsiv.atauni.edu.tr/fulltext/37.pdf> adresinden 07.03.2018 tarihinde erişilmiştir.
- Şahin, M., Akbaşlı, S. ve Yanpar Yelken T. (2010). Key Competences for Lifelong Learning: The Case of Prospective Teachers, Educational Research and Review, 5 (10), 545-556.

Yeşim DUYMUŞ, Sema SULAK

- Taşkın, Ç. ve Hacıömeroğlu, G. (2010). Meslek Bilgisi Derslerinin Öğretmen Adaylarının Profesyonel Gelişimindeki Önemi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28, 165-174.
- Tunca, N., Alın-Şahin, S. ve Aydın, Ö. (2015). Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11 (2), 432-446.
- Yüksek Öğretim Kurumu (2006). Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları. http://www.yok.gov.tr/documents/10279/49665/aciklama_programlar.

The Effect of Undergraduate Education, Gender and Department on Prospective Teachers' Lifelong Learning Dispositions

EXTENDED SUMMARY

Lifelong learning concept is defined as “every kind of learning activity that individuals take part in to improve their knowledge, ability, interest and skills by a personal, social, communal and employment related approach through all life” in the Lifelong Learning Strategy Document that is prepared by Ministry of National Education (MNE, 2009). Individuals should improve their learning ability to learn and should take an active role in learning processes to realize their lifelong learning abilities effectively. It is necessary that individuals should determine topics which they feel themselves inadequate and their self-audit abilities should be improved to meet their needs since early ages (Kivrak, 2007). One of the most important functions of education institutions is to raise human power that time needs. It is required that high level thinking abilities like critical thinking, problem solving and decision making; and knowledge skills like access to information, use, organize and transmit information that are necessary to realize them should be gained to individuals in education process and for this purpose education process should be revised (Bütün Kuş, 2005).

In this research, firstly it is hoped to add value to approached learning centered education in the context of lifelong learning by trying to determine opinions of students about their undergraduate education. This research has importance in respect to examine situations that are mentioned in development plan and recommended to improve and work with teacher candidates. Changing roles of teacher and in this context new generation students who are named as digital native should get ready for especially lifelong learning. It is thought that lifelong learning abilities of teacher candidates will be determined and contribute their improvement. Determination of teacher candidates' opinion upon their undergraduate education's contribution to lifelong learning and effects on lifelong learning trends are aimed to examine.

This work is conducted on students who study in Bartın University in 2015-2016 education years. Data of research is obtained by Undergraduate Education Evaluation Form that is developed by researcher and “Lifelong Learning Trend Scale” that is developed by Coşkun Diker (2009). Effects of undergraduate education, type of department and gender on lifelong learning trend have been examined by multi-regression. In the result of research, it is

determined that opinions of teacher candidates on education which they took in undergraduate level don't show reasonable differentiation according to gender and department. According to results that are obtained from undergraduate education evaluation from, the field which teacher candidates feel themselves the most adequate is communication in mother tongue; the most inadequate ones are communication in foreign language and financial literacy.

Lifelong learning trend of university students falls in intermediate level. It is found that Turkish teaching students have the most lifelong learning trend and classroom teaching students have least. It is resulted that gender variable is effective on lifelong learning trend. It is seen that fundamental skills fall in partial level in line with obtained results about gained essential abilities in undergraduate level. Regulations in education programs to improve these abilities are recommended. Especially foreign language elective course lecture hours in undergraduate level should be increased because teacher candidates present opinion about their inadequacy in communication in foreign language.